

Latvijoje. Juo labiau, kad pats autorius skyrė ištisą skyrelį aprašyti *Lietuvių kalbos saloms ir pėdsakams Gudijoje ir Lenkijoje* (p. 386–388) ir ten minėjo nepažymėtąsias tarmes.

Prie pastabėlių galima įterpti, kad p. 420 neišlaikyta tiksli Daukanto *Būdo* rašyba: vietoj Daukanto *ĩ* (diakritikas panašus į cirkumfleksą), reiškiančio specialų žemaitišką paplatėjusį garsą *i* [e̯], visur sužymėta *ĩ* (*pĩrm gĩmĩmo*). Matyt, nedrįsta žymėti cirkumflekso, o atitinkamo diakritiko neturėta. Vis dėlto italų skaitytojui toks ženklinimas visai nesiskirs nuo gretimo puslapio (p. 421) dainos *Mėnuo saulužę vedė* žodžių *ankstĩ, pĩrmq̃*, sukirčiuotų kairiniu kirčio ženklu (graviu). Taip pat aukštaitiškai perteikiant žemaitišką tekstą praleistas žodis *jau* (p. 421, 1 e.). Korektūros klaidelių labai mažai, nors pasitaiko (p. 296 vietoj *Drotvinas* yra *Drotivinas*, p. 440 *Ramoniėnė* vietoj *Ramonienė*, p. 511 *Vanagieni* vietoj *Vanagienė*).

Visos pastabos neturėtų menkinti veikalo, į jas bus svarbu atsižvelgti leidžiant ateities leidimus. Beje, tarp kalbininkų baltistų jau darosi banalu sakyti, kad Dini veikalas prašyte prašosi verčiamas. Baltų filologijos įvadus rašė Ernstas Fraenkeli (vokiškai, o Simas Karaliūnas išvertė ir į lietuvių kalbą), Jonas Kabelka. Tačiau Dini knyga – daug platesnis, išsamesnis veikalas. Jau ir iš to, kas pasakyta, matyti, kad Dini nesvetimas sociolingvistinis požiūris, tai rodo net kai kurių poskyrių pavadinimai: „Ribotas kalbinis purizmas“, p. 365, „Interferencija su rusų kalba“, p. 369, „Kalbų kontaktai“, p. 381. Knygoje neapsieita ir be kultūrologinių teorijų pristatymo (Vytauto Kavolio, Tomo Venclovos, p. 298–300), be archeologijos duomenų (Marijos Gimbutienės, Rimutės Rimantienės, G. Česnio, V. Šimėno, p. 12–16, 188–190). Šiandien, neturėdami baltų kalbų enciklopedijų, Dini *Le Lingue Baltiche* galėtume naudoti ir kaip parankinę enciklopediją. Sulig paties autoriaus prigimtimi darbas yra enciklopedinio užmojo. Todėl kaip rašant bet kokios enciklopedijos recenziją neįmanoma visko apžvelgti, taip ir visos Dini knygos *Le Lingue Baltiche* recenzijos pasmerktos likti neišsamios. Tokio lygio knygų apie baltų kalbas nėra išleista jokia kita kalba. Todėl, rizikuojant būti banaliam, knietį pasakyti, kad būtų svarbu ją išversti bent į tas kalbas, kuriomis dažniausiai skelbiami baltistikos tyrimai: lietuvių, latvių, rusų, lenkų, vokiečių, anglų. Tai reprezentacinė baltų filologijos studijų knyga.

Giedrius Subačius

Ilinojaus universitetas Čikagoje

RŪDOLFUI GRABIUI ATMINTI

Latvių kalbininkai gražiai pagerbė savo vyresnįjį kolegą Rūdolfa Grabį jo devyniasdešimtojo gimtadienio proga išleisdami įdomų straipsnių rinkinį „Savajai

kalbai“ (Savai valodai. Rīga, 1997). Tiesa, knyga pasirodė jau po jubilieato mirties, tačiau švęsdamas savo gimtadienį jis dar spėjo pasidžiaugti korektūriniu jos egzemplioriumi.

Be paties R. Grabio atsiminimų (Atmiņu druskas, p. 8–67), baigtų rašyti 1991 m., jo bibliografijos (p. 306–312), knygoje skelbiama 18 įvairios tematikos latvių kalbotyros straipsnių. Dalis straipsnių daugiau ar mažiau gali būti įdomūs ir lietuvių kalbininkams: Laimutės Baluodės „Egzotiškieji“ skoliniai Latvijos toponimijoje“ („Eksotiskie“ aizguvumi Latvijas toponīmijā, p. 68–72), Maijos Baltinios „Žodžių darybos variantai ir teksto autoritetas raštų kalbos istorijoje“ (Vārddarināšanas varianti un teksta autoritāte rakstu valodas vēsturē, p. 73–77), Andrėjaus Bankavo „Apie kalbotyros terminologiją“ (Par valodniecības terminoloģiju, p. 78–82), Ainos Blinkenos „Požiūris į svetimžodžius latvių bendrinės kalbos istorijoje“ (Attieksme pret svešvārdiem latviešu literārās valodas vēsturē, p. 83–96), Inesės Ēdelmanės „Kai kurių leksemų mikrolaukai latvių kalbos augalų pavadinimų sistemoje“ (Dažu leksēmu mikrolauki latviešu valodas augu nosaukumu sistēmā, p. 131–140), Janio Rozenbergo „Implikuota aktualizacija“ (Implicēta aktualizācija, p. 240–246), Martos Rudzytės „Tarmė vietovardžiuose“ (Izloksne vietvārdos, p. 247–259), Annos Stafeckos „Īvardis senosiuose latgaliečių raštuose ir dabartinēse Latgalos tarmēse“ (Vietniekvārds senākajos latgaliešu rakstos un mūsdienū Latgales izloksnēs, p. 272–281), Pēterio Vanago „Dvibalsio *au* variantai seniausiuose latvių raštuose – fonetikos ar rašybos klausimas?“ (Divskaņa *au* varianti visvecākajos latviešu rakstos–fonētikas vai rakstības jautājums?“, p. 282–295).

Knygoje taip pat spausdinami Brigitos Bušmanės, Elgos Kagainės, Reginos Kvašytės, Sarmytės Lagzdinios, Dainos Nytinios, Kornelijos Pokrotniecės, Ivetos Pūtelės, Valentinos Skujinios, Annos Vulcanės straipsniai.

Tie, kurie domisi latvių kalbotyros ar apskritai latvių kultūros istorijos klausimais, su didžiausiu malonumu perskaitys jau minėtus R. Grabio atsiminimus: čia labai ryškus Janio Endzelyno portretas, Latvijos universiteto studentų kultūrinis gyvenimas, gražūs senojo Latvijos kaimo vaizdai, pokario Latvijos mokslų akademijos Kalbos ir literatūros instituto darbuotojų vargai ir džiaugsmai. Kartu čia iškyla ir labai mielo, draugiško turbūt amžino optimisto paties Rūdolfo Grabio paveikslas. Taip ir norisi pacituoti paskutinį jo prisiminimų sakinį: „Jau tada, kai motina mane dar geldoje prausė, taip pat ir vėliau, ji mėgdavo sakyti: „Rūdyčiui bus lengvas gyvenimas: jo greitai džūsta išplauti plaukai“. Ir dabar, kai man jau eina aštuoniasdešimt penktieji, apie šią motinos pranašystę drįščiau pasakyti, jog lig šiol ji pildėsi“.

Mokslinė knygos redaktorė Aina Blinkena.

Algirdas Sabaliauskas